

בעזהשׁי"ת

שיעור בספה"ק אור המאיר

מפי הגה"ח
רבי אברהם מרדכי אלתר שליט"א

• פרשת בא •

נמסר בביהח"ס זכרון אברהם - בארא פארק.

חידוש יציאת מצרים בכל דור למול התחדשות הקליפות

לקבלת הגליון בדוא"ל
ולכל שאלה / הערה על השיעורים
ולענייני הפצה
ו/או לשאלות נוספות אל מו' הגה"ח רא"מ אלתר שליט"א
בחסידות ודרכי העבודה
ניתן לשלוח לכתובת המערכת
מכון 'תורת א"ם'
tam522511@gmail.com

או בפקס - 077-3181588

•••

חדש! ניתן לשמוע את השיעורים השבועיים גם בקו דברי אמת
ואמונה בשלוחה 3

ארץ ישראל - 5265*
(או 02-5011430)

ארה"ב 518-329-9186

אירופה 44-3303-9004-84

בשלוחה ייעודית זו מופיעים גם שאר שיעורי הרב שליט"א
בספרי פרי הארץ, תומר דבורה, שער היחוד והאמונה,
ושיעורים נוספים למועדים ונושאים שונים

גליון תורה וחסידות זה מוקדש

לרגל השמחה בהולדת הבת
אצל ידידנו הרה"ח אהרן בויס שיחי'

זכות הפצת תורה ויראה תעמוד לו לרוות רוב נחת ושמחה
מתוך בריאות והרחבה מכל יוצ"ח

שמחת הקידושא רבא תקיים אי"ה בביהח"ס פני מנחם סטטן איילנד

עימוד ועיצוב:

"ואנהו"

05331.05646

תוכן הענינים

- אופן הרצוי בלימוד תביעות ספר אור המאיר ג
- 'שיתי אותותי אלה בקרבן' אותיות וצירופי כמה פרשיות בתורה ג
- גלות הדעת שלא ידעו כלל מה' ותורתו ד
- קודם מתן תורה היתה התורה מבלי לבושי העולם ד
- עליית התורה שנפלה לקליפת מצרים ה
- אותיות של דברים בטלים ואותיות של תורה ו
- 'כל מגפות' היה במכת ברד, והג' מכות אחרונות היו 'למען שיתי אותותי אלה בקרבן' בלבד ו
- ביור הניצוצות ולידת השבטים בעת עבודת יעקב אצל לבן ז
- מעשים שנעשו חלק מהתורה ז
- על ידי המופתים במצרים נודע שה' בורא מנהיג ומשגיח ח
- בגלות מצרים היה הדעת בגלות ועתה בגלויות המידות בגלות ט
- 'צ"ע איזה בחי' בגלות בימינו י
- 'וידעתם כי אני הוי"ה' - הדעת האמיתית בשם העצם יא
- 'עד מתי יהיה זה לנו למוקש' - בחינת 'זה' היה מוקש למצרים יא
- טענת פרעה 'מי ומי ההולכים' שעיקר תענוג ה' מבני ישראל היא ממלחמתם עם כוחות הרע יג
- תשובת משה רבינו שיהיה עיקר העבודה בהכנסת הדעת במידות הנמצאים בגלות יד
- 'בבנינו ובבנותינו נלך' - תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים טו
- בחינת 'בן' ובחינת 'בת' טו
- 'בצאננו ובבקרנו' - "בחינת הבעלי חיים" שבנפש הבהמית טז
- טענת פרעה ותשובת משה רבינו שבכל נפש מישראל יז
- טענת פרעה 'ראו כי רעה נגד פניכם' - אי אפשר לכם לפטור עצמכם ממצרים יח
- 'אותה אתם מבקשים' - את אות ה' אתם מבקשים יח
- 'לכו נא הגברים' ביצרם שלהם נאות לבנות קומת השכינה בשלימות יח
- 'גם מקננו ילך עמנו לא תשאר פרסה' - בכל דבר בעולם יש התלבשות אלוקות יח
- 'לא תשאר פרסה' אפילו טלף אחד - גם פרטים קטנים ושאינם מושלמים יוצאים ממצרים ומגלים כבוד ה' ט
- מכח פרטי אחד יכולים לבנות כל קומת הקדושה ולהיפך את כל קומת הקליפה כ

פרשת בא

חידוש יציאת מצרים בכל דור למול התחדשות הקליפות

לעבודת ה' ולא ח"ו שיביא לייאוש, שייאוש אינו טוב אף פעם בעבודת ה'.

אופן הרצוי בלימוד תביעות ספר אור המאיר

ידוע מאמר אחד מהצדיקים זי"ע, שבספר קדושת לוי מבואר איך שה' יתברך אף פעם אינו יוצא "ידי חובתו" לבני ישראל, ואילו בספר אור המאיר לומדים איך שבני ישראל אף פעם לא יוצאים ידי חובתם בעבודת ה', שתמיד תובע עוד ועוד, ולדוגמא אחד מתביעותיו החוזרים שוב ושוב, שהאדם יעבוד את ה' 'בקומה שלימה', לא לעבוד את ה' רק בדבר אחד אלא בכל קומת האדם כולה.

'שיתי אותותי אלה בקרבנו' אותיות וצירופי כמה פרשיות בתורה

במאמר דידן עוסק בעניינא דיומא, ביציאה מהגלות, כביאור ענין הגלות, וננסה לבאר דבריו הקצרים בהרחבה יותר בס"ד.

'ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אותותי אלה בקרבנו, ולמען תספר באוני בנך וגו' ואת אותותי אשר שמתו בם וידעתם כי אני ה' (שמות י' 6 ב).

ושמעתי מהמגיד ממעזריטש זללה"ה, רבו של האור המאיר, שביאר 'כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו' לבלתי שלח את ישראל מארצו, ועל ידי זה נתוספו

וכבר נתבאר בתחילת לימוד אור המאיר, שבוודאי אין ביכולת לקפוץ ולעבוד את ה' בקומה שלימה בבת אחת, אבל יש לקחת את דבריו בכדי לראות את חובת האדם בעבודתו לבווראו בהסתכלות רחבה יותר מהכמה דברים שכבר עובד בהם את ה', ואת זה גופא יש לקחת באופן של תיקון ולא באופן של קלקול, כ"דחף"

וזהו 'אותיות שנבראו בהן שמים וארץ' (נרכות נה.), וכפשוטו היינו אותיות והתיבות של עשרה מאמרות, 'יהי רקיע' וכו', ובעומק יותר היינו צירופים על גבי צירופים, וכל פרט בעולם הינו צירוף ונקודה מסוימת בתורה, וא"כ צירופי אותיות התורה היה תמיד בעולם גם בזמן המבול וקודם מתן תורה, אלא שהיה זה בהעלם ובגניזה, מבלי לבוש וצורה שניתן להגיע אליה, וזהו גלות הדעת שהיה אז, שלא ידעו כלל מה' ותורתו. ואחרי מתן תורה נתקבלה התורה בלבוש וצורה חדשה של התורה שאנו מכירים ולומדים כדבר רעיוני.

ועל דרך משל, מאמר "אור המאיר" המודפס על גיליון, גם זה במידה מסוימת בבחינת גלות, כי מטרת "דף אור המאיר" הוא להיות דבר חי, שיחיה את עובד ה' ויקרבו אליו יתברך, וכל עוד שאותיות התורה שבו נמצאים רק בגיליון ולא באו לחיי עובדי ה' הרי זה בחינה מסוימת של גלות. אלא שזהו גלות "קלושה" בלבד, כי אותיותיו "אומרים" בביטוי חזוק לעבודת ה'. וישנם שלבים מוקדמים יותר שבהם האותיות דקדושה מוחבאים ונעלמים עוד יותר, וצריכים לעבור יותר בירורים עד שיבואו ויביאו לעבודת ה'. ולדוגמא, כאשר האדם שותה כוס תה הרי זה נותן לו כח ללמוד, נמצא שבתוך הכוס תה "מוחבאים אותיות התורה" שנצרך לגלותם, ואותיות

כמה אותיות בתורה, ומשה ואהרן הוציאו משם אותיות אלו, ונעשה צירופים מכמה פרשיות בתורה, וזהו 'למען שתי אותיותי אלה' לשון אותיות 'בקרבו', ולכן צריכים אתם להוציאם ממנו.

הפירוש הפשוט של 'אותות' היינו האותות והמופתים שעשה ה' במצרים, אבל בפנימיות הדברים פירוש 'אותות' היינו אותיות דקדושה. ונרחיב מעט להבין משמעות ענין זה, שבספרי קודש נראה שביארו זאת בכמה דרכים, וכולם מבארים את אותו נקודה, אלא שכל אחד מבאר זאת לפי ה"שפה" שלו.

גלות הדעת שלא ידעו כלל מה' ותורתו

במאור עינים (שמות) כתב, וז"ל: 'נודע סוד גלות מצרים הוא כי הדעת היה בגלות, ונפירוש גלות הדעת היינו] שלא ידעו כלל מהבורא ברוך הוא ומתורתו, כי בדור המבול אמרו 'מה שדי' כי נעבדנו' (איז כל טו, סנהדרין קט), כי התורה אף שלא ניתנה קודם המבול, מכל מקום היתה גם כזה העולם כי כח הפועל בפועל, רק שלא ניתנה בלבושין כמו אחר מתן תורה שנתלכשה בלבושין כמו זה העולם'.

קודם מתן תורה היתה התורה מבלי לבושי העולם

פירוש, התורה היא קיום העולם, ובלעדי התורה אין כלל קיום לעולם,

עליית התורה שנפלה לקליפת

מצרים

וממשיך, 'ובדור המבול היו רשעים גדולים, עד שהפסיקו את

העולם עם הפועל שהיא התורה מן הכורה ברוך הוא, על כן כשנפסק העולם והתורה משרשם על כן חרב העולם באותו זמן והיה מבול. ולהיכן הפילו את התורה, בקליפת מצרים, על כן בא הדעת בגלות, כנודע שהתורה היא בחינת דעת, על כן הוצרכו ישראל לירד למצרים להעלות את התורה שנפלה בקליפת מצרים, כמו

שכתוב בזהר הקדוש (ח"ג כ"ג, וז"ל ח"ג ח"ג ס"ג) 'ויעבידו מצרים את בני ישראל, בחומר' (שמות 6 יג-יד) דא קל וחומר, 'ובלבנים' דא ליבון הלכתא, 'בפרך' דא פירכא וכו', וזהו ממש התורה שהיתה ביניהם הוציאו ישראל עם כל בחינותיה, כי כל זה הוא בחינת התורה וכו', עד שהעלו את אותיות התורה מעומק קליפת מצרים, ואז כשיצאו יכלו לקבל התורה בשלשה חדשים, וזהו 'וינצלו את מצרים' (שמות יב לו) כנודע. על כן אמר הוא יתברך 'בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו למען שיתי אותותי אלה בקרבו', פירוש, צריך שתבא אל פרעה למען אותיות התורה ששתי בקרבו, וצורך עתה להעלותן ולהוציאן, על כן הכבדתי את לבו והבן, ו'אותותי' לשון אותיות, עכ"ל.

דקדושה אלו נעלמים ונמצאים יותר בגלות מאשר האותיות המודפסים בגליון אור המאיר. והאותיות הגנוזות בגרעיני החיטה שנצרך לזרעם ולעשות את כל סידורא דפת עד שיבואו לשולחנו של אדם וילמד מכוחם, הם בבחינת גלות ארוכה יותר, שצריכים לעבור תהליך ארוך עד שיזכו לבוא להיות חלק מחיי עובד ה'. וכשם שהוא בפרטיות פרטי עולם הזה, כן בכללות העולם, אותיות התורה היו גנוזים קודם מתן תורה מאד, עד שלא היה דרך לסתם בני אדם לבוא לאותיות אלו.

וממשיך המאור עינים (ס"ג), וז"ל: 'והיו יחידי סגולה שהיה מקיימים התורה כמו שהיא במרום מחמת שהיו משיגים אותה במוחין גדולים שהיה להם, עד שהיו משיגים את פנימיותיה האמיתי כמו שהיתה מקודם שניתנה, כמו מתושלח וחנוך ואדם הראשון שהיו לומדי תורה כנודע'. פירוש, מאחר שהתורה היתה מבלי לבושי עולם הזה, היא הייתה דבר נשמתי בתכלית, מבלי לבוש שיכול להעבירה מאדם לחברו, ועל דרך השגות ורוח הקודש שאין דרך להעביר זאת מאחד למשנהו, ומי שיש לו את זאת יש לו את זאת ומי שאין לו את זאת גם עם יעמוד בקרבת בעלי ההשגה יומם ולילה לא ידבק בו מאומה מכך.

אין קץ ומספר בכל אות ואות, כי קב"ה ואורייתא וישראל חד הוא'.

אותיות התורה נמצאים כביכול בתוך האותיות של הדברים בטלים הינם במצב של קלקול, ולכן נראה העולם כדבר המתנהל מעצמו ח"ו, כי אותיות התורה המחיים אותו נמצאים בגלות בתוך אותיות דברים בטלים, ונראה שכל העולם כולו לבטלה מבלי שום משמעות, אבל כשמוציאים את הצירופים הקדושים שבתוכם, שמגלים איך הם מספרים את כבוד ה' ותורתו, הופכים אותם מדברים בטלים לקדושה.

וכשבא פר' בא בלי ג' מכות חסר מהתורה ג' מכות זה ג' אותיות במכת ברד כל מגפותי סיימו יכלו לצאת מצרים רק כמה ואתיושת היו גנוזים שהיו רציכם להפכם זה ג' המכות האחרונים עוד כמה דברים שהעכבו פרע הלריב להוציא עוד כמה כרות שיש בג' מכות אחרונים זה אאותי אלה שמוציאים.

**'כל מגפותי' היה במכת ברד, והג'
מכות אחרונות היו 'למען שיתי
אותותי אלה בקרב' בלבד**

'ונחזור לענין, שאם לא הביא על מצרים עוד אלו ג' מכות היו חסרים כמה סיפורים שלא היה נכתב בתורה, ולא היו מתבררים כל הניצוצות. וזהו רמז בפסוק 'למען שיתי אותותי אלה', רצונו

ואף שאין מובן לכאורה איך התורה הייתה בגשמיות ממש, אבל גם בחיינו אנו רואים זאת, שהרי אדם שאינו אוכל כמה ימים ונחלש ואין בכוחו לחדש חידושי תורה, ומוכח שיש שייכות עמוקה יותר מהנראה לעינינו בין אותיות התורה לגשמיות.

אותיות של דברים בטלים ואותיות של תורה

ובאור תורה למגיד כתב, וז"ל: 'ענין בירור הניצוצות, היינו כל הדברים הבטלים של פרעה ושל מצרים שהם אותיות, כי מה לי אותיות של דברים בטלים ומה לי אותיות של התורה'. והיינו שלא רק בחיות העולם ישנם אותיות קדושות וניצוצות קדושה, כח התורה המחיה את העולם, אלא גם בכל הדברים בטלים שעוסק בהם האדם, במחשבה דיבור ומעשה, בכל אלו יש גם כן אותיות וניצוצות קדושה, אלא שזהו אותיות של דברים בטלים, שכל הבלי עולם הזה הם דברי שטות הבטלים ומבוטלים. 'רק החילוק הוא, שאותיות של דברים בטלים הם מהשבירה, ורצה הקדוש ברוך הוא לבררם, דהיינו בזה יהיה הבירור שהכניס הדיבורים והאותיות אלו בהתורה ועשה מהם צירוף אחר של קדושה וזהו הבירור שלהם, וזהו סוד אחד מסיפורי התורה, לבד שארי סודות הנרמזים בסיפורים עד

שבטי ק-ה חוץ מבנימין, אלא שהאבות הקדושים היה השורש של גלות וגאולת מצרים, ולכן היו צריך יעקב אבינו להוציא את השבטים הקדושים על ידי ההתעסקות עם לבן, שעבד שם במסירות נפש יומם ולילה כשומר שגר. ואין אתנו יודע עד מה איך בדיוק היה אופן הברור, וכמה שלומדים יותר עניינים אלו יודעים עוד ועוד מזה.

מעשים שנעשו חלק מהתורה

ועל דרך זה מובא בשפת אמת (שפיעות מ"ט), וז"ל: 'במדרש רות (ס ו) אם היה ראובן יודע שהקב"ה כותב עליו 'למען הצילי' (בלשית לו כס) על כתפו היה מוליכו, אלו היה בועז יודע שהקב"ה כותב עליו 'ויצבט לה קלי' (רות ז ד) עגלות פטומות היה מאכילה'. [בפשטות נראה שאילו היה יודעים שיפרסמו מעשיהם היו עובדים את ה' יותר, וח"ו לומר על צדיקים אלו שאילו היה כתוב עליהם בעיתונות "צדיק בא לעיר" היו לומדים ומתפללים יותר, גדולי עולם לא עובדים את ה' מחמת הבלים כאלו, ומבאר השפת אמת] 'להגיד שבחן של הצדיקים הללו, כי בודאי מאחר שזכו שנעשה ממעשיהם פרשה בתורה והקב"ה כתב מעשיהם בספר בודאי היה להם כוונות רבות ונשגבות מאד, ועם כל זה ראינו שלא עלה על דעתם שהקב"ה יכתוב דבריהם, שאם לא כן על כתפו היה מוליכו ועגלות היה מאכילה, וזה לאות כי

לומר אותיות של השבירה צריך אני לבררם על ידי התורה, לכן הוא מן ההכרח לשלוח עליהם עוד ג' מכות, בכדי להכניסם באותיות צירופים שבתורה כנ"ל, והבן, עכ"ל.

ומדויק היטב בכתובים, שמכת ברד אמר ה' כי בפעם הזאת אני שלח את כל מגפותי וגו' (שמות ט ז), ולכאורה במכת ברד לא היה עדיין 'כל מגפותי', והיה עוד ג' מכות לאחר מכן, אלא שבשביל להוציא את בני ישראל ממצרים היה די במכות הכתובים בפרשת וארא, ולענין זה היה מכת ברד בבחינת 'כל מגפותי', אלא שאני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אותותי אלה בקרבו, למען יציאת כל אותיות הקדושה שבתוך האותיות של הדברים בטלים בשביל כך היו עוד ג' מכות נוספות הכתובים בפרשת בא.

בירור הניצוצות ולידת השבטים

בעת עבודת יעקב אצל לבן

וכאשר הארכנו מזה בפרשיות הקודמות מה היתה עבודתו של יעקב אבינו אצל לבן, וכדומה פרטי המעשיות הכתובים בתורה עיין שם. הרי יעקב אבינו היה איש תם יושב אוהלים, ששים שנה אצל אביו יצחק, ולאחר מכן למד י"ד שנה בבית שם ועבר יומם ולילה בלי לשכב לישון, ולמה היה צריך אחר כך להתעסק עם לבן הארמי כ"א שנה, ודייקא שם נולדו כל

בכח רוח קדושתו שספר תהלים יהיה מעיין הנובע של חיות רוחנית לעולם, וחיות זה נמשכת לעולם ומתחדש לה פירושים בכל עת. ועל דרך זה המעשים שנכתבו בתורה שנהיו חלק מהתורה.

והוא על דרך אביו של רבי עקיבא אייגר שהמשיך נשמה כזו נפלאה לעולם, שהפכה את כל העולם בתורת הנגלה, ועל דרך אביו של האר"י הקדוש שהמשיך נשמתו הקדושה לעולם, שנשמתו פועלת בתורת הנסתר לדורי דורות, שזהו עבודה מיוחדת הרבה יותר ממה שנראה. וכמו כן יהודה ובוועז אילו היו יודעים שמעשיהם הרבה יותר גבוהים ממה שנראה להם, שנוגעים כל כך גבוה, היו עושים אותם המעשים באופן נעלה ביותר. וממנו נלמד כמה מעשי המצוות של האדם נוגעים גבוה כל כך, המשכת אור התורה הרוחני לתוך העולם.

על ידי המופתים במצרים נודע שה' בורא מנהיג ומשגיח

כי נודע שבמצרים היתה הנאוּלה על ידי התגלות אלקותו בכבודו ובעצמו, והכל בשביל שיוודע שיש אלקים בארץ בורא ומנהיג ומשגיח, כי טרם הראות אותות ומופתים במצרים, שכחו ולא ידעו מבורא עולם, וכנ"ל ממאור עינים (פרי שמונים), ועד יציאת מצרים לא היה הוכחות לכך שהקב"ה מנהיג ומשגיח על העולם. ובאשר חכמים המקובלים הגידו (נלסא פרי עץ

לא עלה על דעתם להיות מעשיהם נזכרים לפניו יתברך שמו', עכ"ל.

ובנותן טעם להזכיר את המעשה שנפגשו החידושי הרי"מ והר"ר יעקב אריה מראדזימין זי"ע, ור' יעקב אריה התאנח מחמת שהיה לו חלישות הדעת מאותם הפרשיות של ספר במדבר בו מסופר על חטאי דור המדבר, חטא המרגלים וכו', אמר לו החידושי הרי"מ מחטאייהם נעשה תורה ומה ייעשה מהמצוות שלנו. עכ"ד. שגם המעשים הנראים לעינינו כנפילה שלהם נעשה מזה אותיות התורה, ועד היום לומדים מעשיות אלו בתורה, ויש במעשיהם משמעות עמוקה ביותר.

ואף שהתורה הייתה אף קודם מעשים אלו נעלמה מעיני כל חי, גבוהה ומרוממת ביותר, אבל אנשי מעלה אלו היו במדרגה שהמשיכו במעשיהם שיהיו חלק מהתורה, והיינו שאף שעשו המעשה בגשמיות היה המעשה נושא בתוכו הרבה יותר מעצם המעשה. ועל דרך ספר תהלים של דוד המלך, שכיום כבר אפשר להוציא "ארון ספרים" שלם על הפירושים בפשט רמז דרש וסוד שכתבו צדיקי הדורות על ספר תהלים, ועוד גימטריאות רמזים וייחודים, והכל כלול בספר תהלים, ואין הכוונה שדוד המלך חשב על כל דברים אלו בשעה שאמר וחיבר מזמורים אלו, לא זהו הנקודה, אלא שדוד המלך המשיך

שלמדים, וכן די ברור בספרי חסידות, שהוא ב' בחינות ברע, שבליל הסדר הוא יציאת הדעת מהרע ובספירת העומר הוא יציאת המידות מהרע, וזהו מה שכל יום בספירת העומר מכוון כנגד מדה אחרת.

וזה"ל רבינו (סע): 'והנה איתא בספרים שבמצרים היה הדעת בגלות, ועתה המדות המה בגלות. והכוונה טרם הראות אותות ומופתים במצרים, עדיין לא ידעו ולא יבינו פירסום אלקותו יתברך, ויכלתו הגדולה אשר כל יכול לשדד המערכות וגו', וכל זה שכחו מחמת גודל טורח השעבוד את בחינת אלקותם שקבלו מהאבות, וממילא נפל הדעת את ה' במיצר י"ם החכמה, ואחר כך בהגיע עת לצאת בני ישראל מעבודת מצרים, על ידי שידוד המערכה והראות אותות ומופתים, אז ניכר גדולתו ורוממותו ועוצם יכולתו על ידי משה רבינו, [שבכל מכה ומכה מעשרת המכות ניכר השגחתו יתברך בכל הפרטי פרטים, ונתגלה שאין דבר שאין בו התגלות אלקות], ויצא הדעת מהגלות, עד שמגדלים ועד קטנים, גדול שמו יתברך לדעת שיש בורא עולם ומנהיג ומשגיח.

אמנם עם כל זה עתה המדות המה בגלות, כי עינינו הרואות עתה, אם שואלים לאחד מישאל מאן דהוא, האתה מאמין באמונה שלימה בבורא עולם, שהמציא יש מאין, ומשגיח בפרטי פרטיות דרכי איש ומעלליו ומספר צעדיו,

חיים שער מג המלות פ"ב) שבגלות מצרים היה הדעת בגלות, והיינו שלא ידעו שיש אלוך.

בגלות מצרים היה הדעת בגלות ועתה בגלויות המידות בגלות

ועתה בגלויות המדות המה בגלות. ובמאור עינים (שמות) גם כן האריך בזה, וזה"ל: 'אחר יציאת מצרים שהוציאו הדעת מהגלות, אף שיש גלות, מכל מקום אין הדעת בגלות כי אם לתועים גמורים הכופרים במציאות, אבל לרוב העולם אין בגלות כי אם המדות דהיינו אהבה ויראה והתפארות ואינך המדות, כי הכל יודעים שיש מציאת הא-ל יתברך שמו ויש להם דעת כל אחד לפי בחינתו, אך המדות מתלבשים בגלות כגון אהבת אחרות ויראת אחרות וכן בכל המדות משתמשין בהם שלא כרצון הבורא יתברך שמו אשר טבע וחקק בהם המדות רק לעבודתו יתברך שמו', ע"ש עור.

ענין זה מבואר מדברי רבינו במ"א (ספירת העומר) בענין ספירת העומר, דלכאורה הוא דבר פלא, שבליל הסדר היא היציאה ממצרים ומהרע, ולמה צריכים שוב את מצוות ספירת העומר כדי לטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו, ודנו המקובלים בדברי האר"י הקדוש בזה, דמפשטות לשונו ניתן להבין שאחרי ליל הסדר חוזרים בחזרה לרע ולכך צריך את ספירת העומר לצאת שוב מהרע, ויש מקובלים שלומדים כן בדבריו, אבל יש מקובלים

להכניס בקרבו, אותו הדעת שקנה בעצמותו בצאתו ממצרים דעת, ועתה יש לו התפשטות הדעת, כאשר נראה בדרוש פסח, איך שמציאות מצרים ישנה בכל אדם ובכל זמן, ולערך דעתו ועוצם הכרתו ואמונתו התקוע בקרב לבו יכנס זה הדעת בבחינת מדותיו, לבלתי עשות פעולה גדולה וקטנה זולת הבורא, כי אם הכל בהתקשורת, כאלו עומד לפני המלך ורואה מצפוניו וגילויו, ומלא בוש וכלימה לפניו יתברך, מדותיו עוד תקועים במצרים, עכ"ל.

ואכן בדורנו, הרבה יש להם השקפה נכונה, אבל ליישם זאת בחיי המעשה הרבה פעמים נעלם כל התובנות והרעיונות הטובים, כי גלות המדות חזקה מאד.

צ"ע איזה בחי' בגלות בימינו

כאן המקום להעיר, שבאר"י הק' מבואר שגלות בכל שהיתה שבעים שנה היה תיקון למידות, שגלות מצרים היה לגלות הדעת וגלות בכל לגלות המידות, ובכמה וכמה ספרי קודש כתבו, כל אחד בשפתו ובלשונו, שדורנו זה הוא לתיקון מדת המלכות, שהוא בבחי' גלות, [נריתכן שזהו בבחי' מלכות דכללות דאצילות, ואכ"מ]. והמהר"ל (נר מצות ח"א עניני ד' מלכות) מבאר שהמלכות הרביעית כוללת את כל ג' המלכויות שלפניה, והיא על דרך "ראיי" של כל הגלויות שלפניה, ולפי דבריו

יאמר הן, והאמנתי כי אדבר שהוי"ה כל הוי"ות, ועם כל זה כשתבונן ותסתכל אחרי פרטי מעשיו, נמצא עולתה בו, והולך שובב בדרך לבו, ולא זר מתאותיו הבהמיות, כי אם מלא פניות ורמאות, ואם בא יבא לידו אחת ממדות המגונות לא יעזבנה, [ולכאו' מאחר שמאמין שה' מחיה כל דבר בכל רגע ורגע, איך הוא עושה אחרת מרצון ה', שמדבר לשון הרע או שמסתכל היכן שאין צריך, וכדו'], מורה היות שהמדות המה אצלו עדיין בגלות, ואינו יכול להכניס הדעת והמדע שידע בעצמו לערך תבונתו, שיש אלוך המשגיח בפרטיותיו וצפונת מחשבותיו, עם כל זה התאוה גוברת עליו, ונגרר אחרי רוע המדות, ז' תועבות המושכים לאדם למטה לקליפות, [אמנם בדעת אין לו שום גלות, והוא מבין ומכיר היטב שה' נמצא בכל מקום, אבל בכל זאת מידותיו בגלות]. וכיון שכן, אם כן מה מועיל לו הדעת את ה' ואמונה התקועה בקרב לבו, כיון שעומד עדיין עם ראשו ורובו במיצר ים עם מדותיו, שאינו נקי וזך בהם ממגע נכרי, ויכול להיות שילכד ח"ו בחומר שבעונות ומדות מגונות, וקשה עונשם של מדות.

ולגודל רחמנותו יתברך כרחם אב על בנים, צונו לספור שבע שבועות תיכף אחר צאתם ממצרים, הוצאות הדעת מהגלות, צוה לנו להכניס הדעת בהמדות, וזה עיקר הכוונה של ספירות עומר,

אלקים' (שמות יט יא), הוי"ה דייקא, שנתעלה הדעת לשם העצם הוי"ה ברוך הוא. שם הוי"ה היינו היה הוה ויהיה כאחד (ע' ש"ע א"ס ס"ה), שלכן מרומז בתיבה אחת העבר וההווה והעתיד, ולכן נקרא שם זה שם העצם, ושם אלקים כבר נתגלה גם קודם יציאת מצרים, וגלות הדעת היה לדעת האמיתית של שם העצם, ועל ידי אותותי אשר שמתים במ נתגלה הדעת האמתית וידעתם כי אני הוי"ה'.

'עד מתי יהיה זה לנו למוקש' -

בחינת 'זה' היה מוקש למצרים

מה כתיב למטה 'ויאמרו עבדי פרעה אליו עד מתי יהיה זה לנו למוקש שלח את האנשים ויעבדו את ה' אלקיהם הטרים תדע כי אבדה מצרים' (שמות יז ז), להיות שכל הראות אותות ומופתים שהראה בקרבם, היתה רק לתועלת פרסום התגלות אלקות - ז"ה ה' קוינו לו', כי הקדוש ברוך הוא בינוי בשם 'זה', על שם הפסוק (שיר השירים ג ט) 'הנה זה עומד אחר כתלינו', לזה אמרו אליו 'עד מתי יהיה ז"ה לנו למוקש', ז"ה ודאי.

וזוהו מה שכל הנביאים נתנבאו בכה ומוסיף עליהם משה שנאמר בו ז"ה הדבר' (צמדג ל ג, ספרי רש שמות), ומבואר בשפת אמת (שמות תל"א וצ"מ) שהוא ענין אחד עם זה ש'כל הנביאים נסתכלו באספקלריא שאינה מאירה, משה רבינו נסתכל באספקלריא המאירה' (צמות מט:), שמשה

בדורנו יש מעט מגלות הדעת ומעט מגלות המידות, ומאידך יש תיקון הן לדעת והן למידות אלא שחסר בהם מעט. ויש לעיין בכל זה בגדר הדברים.

ובנוגע לפועל, ידע איניש בנפשיה מה חסר אצלו בעבודת ה', ו"קריאת השם" של חסרונו כך או כך אינו נפקא מינה, ובוודאי שאחד מהדברים הצריכים חיזוק ותיקון הוא חיבור הדעת ללב, שחלקי הדעת שיצאו כבר מהגלות יבקעו ויבואו ללב ורגשותיו.

'ידעתם כי אני הוי"ה' - הדעת

האמיתית בשם העצם

ולחיות שהיה בחינת הדעת בגלות, הראה הקדוש ברוך הוא המופתים במצרים ושינה המערכות, לידע ולהודיע שהוא היוצר הוא הבורא ואפס זולתו, ויתעלה בחינת הדעת. וכפל הלשון 'לידע ולהודיע', הוא, כי דעת היינו להיות מונח ולחיות עם זאת שה' הוא הבורא ואפס זולתו, ואין די לכך רגעי התעוררות שיש לאדם כשלעצמם, שיכולים ללכת כמות שבאו, אלא צריך האדם להיות מונח במציאות ה' ואחדותו, ואזי זה משפיע על כל מציאותו. וזהו שנרמז בכתוב 'ואת אותותי אשר שמתים במ', כלומר באמצעות האותיות אשר שמתים בקרב פרעה ובכל עבדיו, ועתה כשתוציאו אותם תתגלה ותתפרסם 'כי אני הוי"ה', ואפילו יתרו אמר 'עתה ידעתי', גם אני, 'כי גדול ה' מכל

הקרוב ביותר. ומבאר רבינו בחיי שלכן הברכות פותחים בלשון נוכח 'ברוך אתה' ורוב ככל הברכות מסיימים בלשון נסתר 'קדשנו במצוותיו' ולא קדשתנו במצוותיך, 'בורא פרי' ולא שבראת פרי, כי הריחוק והקירבה שניהם נכונים אצל ה' יתברך בחדא מחתא, והוא נוכח ונסתר גם יחד, 'דומה דודי לצבי' בנסתר וברב כבוד 'הנה זה עומד' נוכח.

ומסיים בכד הקמח: 'ואמר 'אחר כתלנו', דימה חומר המפסיק בין השם יתברך ובינינו לכותל שהוא בנין של עפר, כי לולא הפסקת הכותל היינו אומרים 'הנה אלקינו זה', ומקרא מלא הוא כמה דאת אמר (ע' ישעיה נט ג) 'עונותיכם היו מבדילים'. ובא ולימד כי אף על פי שיש כותל זה מפסיק, 'משגיח' הוא מן חלוני רקיע ו'מציץ' מן החרכים' שבכסא הכבוד, וזהו לבטל דעת האומרים כי מפחיתות האדם אצל רוממות השם יתברך ומעלתו אין ההשגחה שופעת בשפלים, 'עכ"ל'.

והביא רבינו דבריו אלו במ"א (פר' מטות), וז"ל: ואיתא בספר הקדוש בחיי, שפירש 'הנה זה עומד אחר כתלנו משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים', 'הנה זה' מוסב על הקדוש ברוך הוא, נקרא זה על שם הכתוב 'זה ה'', עומד תמיד נגד פני האדם, אמנם עונותינו מבדילים בינינו לאבינו שבשמים, עד שנעשה מסך מבדיל כמחיצה וכותל של ברזל, הנעשה

רבינו נתנבא בשם הוי"ה שם העצם, משא"כ שאר הנביאים, והיינו שזה מורה על שם העצם,

ושייכות פסוק 'הנה זה עומד אחר כתלנו' ל'זה ה' קוינו לו', אינו מבואר בדברי רבינו כאן, והוא מיוסד על דברי רבינו בחיי בכד הקמח (עין השגחה), וז"ל: 'אמר שלמה (שיר השירים ג ט) 'דומה דודי לצבי או לעופר האילים, הנה זה עומד אחר כתלנו משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים'. ויש לך להתבונן בכתוב הזה שהתחיל לדבר בדרך נסתר, באמרו 'דומה דודי לצבי' ולא אמר דומה אתה, ואחר כך דיבר בדרך קירוב באמרו 'הנה זה עומד' ולא אמר הנה הוא. והענין הזה להורות שהשם יתברך הנמשל לדוד הוא נמצא וקרוב בלב, והוא רחוק להשיגו, והוא מאמר הפייט רחוק רחוק משמי השמים וקרוב קרוב משארי, ועל הכוונה הזאת תמצא נוסח הברכות שיש בהן לשון נסתר ולשון נמצא'.

וכבר כתוב בירושלמי (נלכות פ"ט ה"ב) ובמדרש (ע' דברי' ג טו) 'הקב"ה נראה רחוק ואין קרוב הימנו', שמצד אחד ריחוק הערך הגדול ביותר הוא בין בורא לנברא, הן נבראים גשמיים והן נבראים רוחניים, אבל מאידך אפשר לדבר עמו ולהשיג מה שאפשר להשיג בו יתברך והוא בכל מקום ובכל דבר ודבר בקרבה הגדולה ביותר, עוד יותר מהחבר ושאר

הנביאים נתנבאו בכה שזהו רק חלק מהתגלות איך שגילוי אלקות מתגלה ומשתקף ומתבטא בעולם.

וזהו הייתה טענת עבדי פרעה אליו 'עד מתי יהיה זה לנו למוקש', עד מתי הנך מעכב את משה רבינו המגלה את ה', שמגלה את בחינת 'זה', שזה לנו למוקש. ואכן ביציאת מצרים קבלו נאמר 'החודש הזה לכם', שבחינת זה יצאה מהגלות וניתנה ונתגלתה לבני ישראל.

לכן, 'שלח את האנשים ויעבדו את ה' אלקיהם דייקא', האלוקות השייך לעם ישראל דייקא, וזולת עם מצרים, 'המרם תדע כי אבדה מצרים', כי 'זה לעומת זה עשה אלקים', כמו שבעת הזאת היה צורך להתגלות אלקותו יתברך ויתעלה בחינת הדעת, כן היה הקליפה מתנגדת לזה מאד, כשהגיע זמן התגלות בחינת הדעת הקליפה התנגדה ונלחמה כנגד זה בכל כוחה, והיינו פרעה העליון המלוכש בפרעה התחתון, ולא רצה שיתגלה ויתעלה באמצעותו בחינת הדעת, וזה הנורמת אבדת מצרים וכל ארצו כנודע.

טענת פרעה 'מי ומי ההולכים'

שעיקר תענוג ה' מבני ישראל היא

ממלחמתם עם כוחות הרע

מול דבריהם השיב, לנגד טענתם השיב פרעה, באמת מה כתיב 'ויושב את משה ואת אהרן אל פרעה ויאמר אליהם

מעונותינו, וזאת הגורם, שבלתי אפשרי לראותו כביכול. [ומוסיף רבינו על דבריו]: והוא יתברך לרוב חסדו העודפים על בני אדם, משגיח מן החלונות של זה המחיצה, ומציץ מן החרכים, יושב וממתין מי חכם ויבין את זאת, לשום רוחו ונפשו, לסתור את המחיצה, ולדבק פנימיות מחשבתו לרוממתו, בלי שום מסך המבדיל כלל, ולפנות מחשבתו מהבלי עולם הזה מכל וכל, כיראת אלקים כל היום, 'עכ"ל.

והיינו, שהשגחת והצצת ה' מן החלונות והחרכים הוא שהאדם ישבור את המחיצה המבדלת בינו לאביו שבשמים, ושיהיה האדם תמיד נוכח פני ה'. ובעוד שאנו איננו משיגים את החלק הראשון של הברכה 'ברוך אתה' לנוכח, תביעת רבינו היא שיהיה תמיהה על החלק השני של הברכה המדבר בלשון נסתר, שתמיד נחיה נוכח פני ה'.

ובעומקן של דברים, בחינת זה הוא בחי' ז"א וקוב"ה, ובחינת כה היא

בחי' מלכות ושכינתיה, ששכינה היינו התגלות האלוקית השוכן אתנו, מה שביכולת האדם שיהיה לו איזשהו שייכות לזה, ואילו קב"ה היינו קדוש מופרש ומרומם, שנעלם מאתנו, מה שמעבר לכוחות והשגת ושייכות האדם, ומשה רבינו שנתנבא בזה היה לו שייכות לעצם שם הוי"ה, למקור הדברים, ואילו כל

מצרים, כי בכל יום יוצא כח אחר ממיצר, שכח הגשמי כאשר משתמשים עמו ללמוד ולהתפלל יוצא ממצרים, וטענת פרעה הייתה שאם כן מה יש להם לצאת ממצרים, הרי בין כה וכה תמיד יצטרכו להילחם עם כוחות הרע.

תשובת משה רבינו שיהיה עיקר העבודה בהכנסת הדעת במידות הנמצאים בגלות

אזי מול דברי פרעה השיב 'ויאמר משה
בנערינו ובזקנינו נלך בבנינו ובבנותינו
בצאננו ובבקרנו נלך כי חג ה' לנו' (ס"ט, ט),
כלומר, יש לנו כמה וכמה בחינות
התעוררות נלך עמם לעבודת בוראינו,
ובין שכבר נעשה התגלות הדעת ופרסום
אלקותו יתברך באמצעות שידוד המערכות,
אזי עיקר העבודה להכניס הדעת בהמדות
אשר המה בגלות, וזהו בחינת המועדים
שלנו, ופרטי מעשה המצות ועובדות טובות
המוטל על עם קדוש, הכל לבנות קומת
השכינה ולתקן מדותיה, ולזה איננו צריכים
לשעבוד הקשה עבודת פרך, כאשר עבדו
בהם בפרך בשעבוד הקשה, כי העבודה
להכניס הדעת בהמדות קלה יותר
מהעבודה להוציא הדעת מהגלות, ולא
נצרך עבודת פרך בשביל כך. והוא על דרך
הנראה במוחש, שלשנות לאדם הסתכלות
רעיונית קשה מאד, שבכדי להיהפך לבעל
תשובה צריך האדם זעזוע רציני שינענע
אותו ויפעל בו שינוי צורה, אבל אדם שיש

לבו עבדו את ה' אלקיכם' (שמות י"ח) דייקא,
ולא רצה שיתגלה ויתפרסם אלקות על ידו,
אמנם בא בהלכות טוען ונטען עמחם,
פרעה העליון בא כ"למדן" וטען מ"ה
לכות וטען ונטען", שבא בטענה רוחנית
כנגדם ולא סתם בגשמיות, שאתם עבדי
פרעה טוענים 'עד מתי יהיה זה לנו
למוקש', אבל פרעה טען כנגדם לומר 'מי
ומי ההולכים', והכוונה על דרך שזכרנו
למעלה, שעיקר התענוג שצפה הקדוש ברוך
הוא לקבל מעם קרובו ישראל, הכל נמשך
להיות שיש בחינת רע בעולם העומד נגדם,
והם הם הגורמים את שלימותם ויתרונם של
ישראל על זולת עמים, עיקר מעלת בר
ישראל הינה בכך שנלחם עם הרע, שהרי
לא חסר מלאכי מעלה, ובני ישראל עיקר
מעלתם בכך שיש להם 'זה לעומת זה'
והינם נלחמים ומתגברים על כוחות הרע.
כאשר דברנו מזה כמה פעמים מה שמענו
אנשי שכם 'האנשים האלה שלמים הם
אתנו' (צדקיהו ל"ד, כ"ב), כלומר 'אתנו' ומחמתנו
ניבר שלימותם ויתרונם ביתרון אור ויתרון
שאת. וכיון שבין מוכרח להיות תמיד בחינת
רע העומד נגדם, אם כן איך יכולים בני
ישראל לצאת ממצרים, הרי יאבדו בזה את
עיקר מעלתם.

ובאמת יציאת מצרים ישנה בכל אדם
ובכל זמן, כמבואר תמיד בספרי
רבנו והשפת אמת, וזה שרמזו להם 'מי ומי
ההולכים', ובלתי אפשרי לכם לפטור מענין
הזה. וזהו הטעם שמזכירין בכל יום יציאת

מתרבה אצל האדם תורה ומצוות הקב"ה מתמלא על כך רחמים. וזהו 'בבנינו ובבנותינו נלך'.

בחינת 'בן' ובחינת 'בת'

וההפ"ש בין 'בנינו' ל'בנותינו', י"ל ע"פ דברי רבינו במ"א (ויסי ד"ה נפסוקן פומ), וז"ל: 'מי הוא זה הראוי לקרותו בשם בן להקב"ה, וגם מי הוא הראוי לכנותו בשם בת. כי בודאי הקדוש ברוך הוא טבע כמה מטבעות בחותם אחד, ואין דעתן דומה זה לזה ואין פרצופיהן דומים זה לזה בבחינת עבודתם, יש שנקראו בניו למקום ברוך הוא, ויש שנקראו בחינת עבדים רק בחינת נוקבא. ורומז הכתוב אם נפשך לדעת מי הוא הנקרא בחינת בן וכו', כל מגמתו והתאמצו בתורה ותפלה ומעשה המצוות וכו', והכל לצורך גבוה ולא לטובת הנאת עצמו כלום, ובעשות ככה נאות לו לאדם להקרא ולכנות עצמו בשם בן, לקרותו יתברך אבי, כיון שמעשהו כבן שעושה נחת רוח לאביו שבשמים, ואם לאו הלא לבת ישוה'.

ובפשטות נראה שהעובד לשמה נקרא בן, ושלא לשמה אלא לגרמיה נקרא בת. אבל בדברי רבינו שם מבאר זאת את מדרגת שלא לשמה הנקרא בת באופן דק שבדק, וז"ל: 'וההפ"ש בין שתי בחינות אלה בחון בפנימיות מחשבתך, אם רצונך לבא על תכלית האמת אם יש לך אפס קצת ממדרגת בן או

לו את ההסתכלות הנכונה אלא שבפועל אינו מתנהג כראוי, די במיצר ודוחק קל בשביל לעוררו.

'בבנינו ובבנותינו נלך' - תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים

לזה רמז משה רבינו 'בנערינו ובקנינו נלך', יש לנו בחינת עבודה 'בנערינו ובקנינו' נלך גם כזה בעבודת הכורא, 'בבנינו ובבנותינו' ידוע מאמרם ז"ל (נ"ר ג), תולדותיהם של צדיקים מעשיהם הטובים, המה בניו ובנות נלך גם עמהם לעבודת א-ל. וכמו כן בחיי האדם כל רגע "מוליד" את הרגע שלאחריו, וכמבואר בספרי קודש על מה שמתוודים 'על חטא שחטאנו לפניך באונס וברצון', וכי מה יש להתוודות על האונס, ומבארים שהוידוי הוא על הרגע הקודם שמחמתו הגיע החטא באונס. וזהו גם כן בחינת 'אבל אנחנו ואבותינו חטאנו', שהרגע הקודם לחטא היא ה"אב" של החטא, המביא והגורם לחטא, הפסיעה הקודמת אליו. וכמו כן להיפך, הרגע שהאדם מקבל על עצמו להשתפר במעשיו ולהוסיף בתורה ובמצוות זהו הרגע ה"מוליד" את כל התורה ומעשים טובים שלאחריו, וזהו בכלל 'כל מי שיש לו בן יגע בתורה הקב"ה מתמלא עליו רחמים' (ע' נ"ר סג 6), שאין זה רק בהבאת בן גשמי היגע בתורה, אלא כל רגע שמחמתו

ובחינת שלא לשמה שבהשגותיו. אולם י"ל שיש בחינת ערכין בבחינת בן ובת, וכל אחד מדרגת ה-לשמה שלו זהו בחי' בן ומדרגת ה-שלא לשמה שלו היא בחי' בת.

'בצאננו ובבקרנו' - "בחינת הבעלי חיים" שנפוש הבהמית

'בצאננו ובבקרנו' מורה על המדות ודרגין טובים של ישראל, כמבואר לנו למעלה בענין יעקב אבינו עם צאן לבן עיין שם.

אמרו חז"ל (בבב"ב ג:) שרוד המלך 'עד חצות לילה היה מתנמנם כסוס', וצ"ב למה חז"ל כתבו כזאת, וכי יכתבו ב"עיתונות" מתחת לתמונת אחד האדמוריים שמוריד את ראשו כזאת "אדמור" פלוני מתנמנם כסוס". ובאמת צ"ב למה משתמשים לעבודת ה' בדוגמת בעלי חיים, 'יששכר חמור גרם' (בבב"ב טט טז), ו'תנא דבי אליהו, לעולם ישים אדם עצמו על דברי תורה כשור לעול וכחמור למשאוי' (ע"ו טז), ו'יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו (א"ח ב טז), ובדיני כריעות והשתחוות מבואר בגמרא (בבב"ב טז) 'כי קא זקיף זקיף כחיויא', שהזקיפה מהכריעה היא כנחש, ולמה צריך ללמוד דיני התורה מבעלי החיים.

וי"ל, שלמדונו חז"ל בזה, שבתוך כל אדם יש בחינות כל הבעלי חיים

מדריגת נוקבא, כי הנה אנו רואין רבות בנות עשו חיל בהכינם לקראת אלקים בתפלה, שולח להם הקדוש ברוך הוא איזה הארת השכל לראות כעין רמז וסוד וכדומה מתענוגים הרוחנים, ובמיעוט שכלם נשארים שקועים שם להתענג מזה, ושוהין שם ראשם ורובם, ובאמת אין זה כי אם דרך נסיון, לראות היש משכיל דורש אלהים ומגמתו לראות המלך בעצמו, כאשר בארנו למעלה במשל המלך שהעמיד שומרים סביב לחצרו וכו'. מי שזכה במעשיו הטובים לכנותו בשם בן למקום, תועלתו גדולה ומובחרת וכו', ההסתכלות שרואה בתורה ותפלה איננו נשאר שקוע לשם, כי אם מגביה את עצמו בפנימיות מחשבתו להעמיק עוד יותר, ורצונו לראות המלך הקדוש בעצמו, ואדרבא מבחינת תענוג התחתון לוקח לעצמו התעוררת והתלהבות, אם כאן יש תענוג כזה שאינו המלך בעצמו, כ"ש וק"ו כשאבוא אל חצר המלך פנימה, כלום חסר מבית המלך תענוג כל התענוגים ואוכל להשיג מחוז חפצי, זה נאמר בבן העושה רצון אביו כנ"ל. אמנם לא כן וכו' בחינת נוקבא המקבל תענוג לעצמו מההסתכלות וכו', ולפחיתת ערכו נשאר שקוע לשם, ושוהה את עצמו להתענג מבחינת הסתכלותו, ואינו יכול לעלות למעלה לראות כבוד המלך, עכ"ל.

ובדבריו אלו מגלה רבינו את עולמו הנעלה, מהי בחינת לשמה

מה שפועל ה' בעולם ניתן להכירו, וזה 'חג ה' לנו' כמבואר, שעל ידי המידות ניתן להכיר ולחיות את ה'. וגם זאת אשר נודע שבכל מועד משלש פעמי רגלינו חוזר למציאות הראשון, ונתגלה התגלות אלקותו מחדש, שבכל יום טוב ומועד חוזר שוב להאיר התגלות האלוקות של אותו הזמן, בפסח אהבה ובשבועות תפארת וכו', ולכן נקראו ימים טובים, על שם שנתגלו באמצעותם טוב עליון, כאשר יתבאר אם ירצה השם בדרוש המועדים כל אחד במקומו עיין שם. וזהו הייתה תשובת משה רבינו על טענת פרעה שצריך הרע בשביל שיהיה תענוג לה' מעבודת בני ישראל, שיהיה לנו סדר עבודה חדש בגילוי האלוקות, מבלי גלות הדעת, שגם אחר גאולת הדעת נשאר מספיק על מה לעבוד, להכניס הדעת במידות.

טענת פרעה ותשובת משה רבינו שבכל נפש מישראל

ובכל נפש ונפש יש בחינת פרעה הטוען טענה כזו, וכגון הלומד אור המאיר ומתעורר לקבל על עצמו להתחיל לעבוד את ה' באמת, מיד עולה בקרבו טענת יצר הרע וכי מהיום תיהפך להיות מלאך, ותתחיל לעבוד את ה' בתכלית, וצריך האדם לעורר את תשובת בחינת ניצוץ משה רבינו שבו, שאין מה לדאוג, שגם אם יזכה להתחיל לעבוד את ה' באמת ובתמים, אין מה לדאוג שיהפך

בנפש הבהמיות שלו, וכל בהמה ובהמה יש בה חלק טוב וחלק רע, וכמו כן בכל כוח וכוח בהמי שבאדם ביכולתו להשתמש בו כראוי וכנכון לעבודת ה' וביכולתו להשתמש להיפך ח"ו, בבחינת סוס שבו יכול להשתמש בחלק הטוב לנמנם כסוס בלבד, ויכול להשתמש בזה להיפך בחלק הרע לזרמת סוסים זרמתם (יחזקאל כג ט), ובבחינת חמור שבו יכול להשתמש בחלק הטוב ל'יששכר חמור גרם' ו'כחמור למשאוי', או להיפך ל'בשר חמורים בשרם (יחזקאל סט), ו'מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור' (פסחים מט:), ובחינת נחש שבו יכול לשמש ל'זקיף כחיויא' או ח"ו לדבר לשון הרע מבלי הנאה כנחש הנושך מבלי הנאה (ע' תענית ט), ובחינת תרנגול שבו יכול להיות 'הנותן לשכוי בינה להבחין' או להיפך להיות מצויים כתרנגולים בתאוות העולם (ע' נרכות כג), ובבחינת שור שבו יכול להיות כ'שור נגח' בחלק הרע, או כחלק הטוב שבו 'כשור לעול'. וזהו 'בצאננו ובבקרנו נלך', לעבוד את ה' עם כל הכוחות הבהמיים שיש באדם, לרוממם ולהעלותם ולנצלם לעבודת ה'.

'כי חג ה' לנו', ח"נ נוטריקון 'חסד' גבורה תרין דרועין (מיקון"ו סקממ י, ט), זרוע ימין חסד וזרוע שמאל גבורה, לתפוס עוצם אלקותו יתברך באמצעות המדות, וניכר אלקותו יתברך מצד פעולותיו, את ה' בעצמו אי אפשר להכיר ורק על ידי

אחד בחלקו הפרטי היא חלק גילוי השכינה המוטל עליו.

'אותה אתם מבקשים' - את אות ה' אתם מבקשים

וּלְבֶן אָמַר וּגְמַר בְּדַבְרֵי וְלֹא בֶן לְבֹנָא הַגְּבֵרִים וְעִבְדוּ אֶת ה' כִּי אֹתָהּ אַתֶּם מִבְּקָשִׁים' (שמות י, 6), ירצה אות ה' אחרונה אתם מבקשים, להכינה ולסעדה בתיקון מדותיה הקדושים, שבאותיות שם הוי"ה אותיות י"ק הראשונות שייכים יותר לעולמות העליונים יותר, ואת ה' אחרונה שייכת לעולם הזה, ואת אות ה' האחרונה אתם מבקשים לגלות השכינה בעולם שיוכר בעולם התגלות ה'.

'לכו נא הגברים' ביצרים שלהם נאות לבנות קומת השכינה בשלימות

וְלֹזָה פִּירֵשׁ רַש"י אֹתָהּ עֲבוּדָה בְּקִשְׁתֶּם עַד הֵנָּה נֹזְחָה לְאַלְקִינוּ וְאִין דְּרַךְ הַטָּף לֹזְבוּחַ, כִּי אִם לְבֹנָא הַגְּבֵרִים בִּיצֵרִם, אֲשֶׁר נְאוֹת לָהֶם לְבָנוֹת קוֹמַתָּה בְּשִׁלְמוֹת. וְדו"ק הִיטִיב כִּי עֲמוּק.

'גם מקננו ילך עמנו לא תשאר פרסה' - בכל דבר בעולם יש התלבשות אלוקות

וְאִינֵנו מְבוֹאֵר בְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ מֵהַתְּשׁוּבָה עַל טַעֲנַת פְּרַעֲהַ הַזֹּאת, שִׁישׁ כֵּן לִיקַח גַּם אֶת הַטָּף. וַיִּלְ ע"פ מֵה שֶׁמְּבֹאֵר

לְמֵלֶאכֶךָ, כִּי יִשָּׁאֵר לוֹ עוֹד הַרְבֵּה בְּמַה לְעַבֹּד אֶת ה' וּלְהִתְגַּבֵּר עַל כּוֹחוֹת הַיֶּצֶר הָרַע שָׁבוּ, בְּפִרְטֵי הַמְּדוּת, וּבְפִרְטֵי פְּרִטוּת הַמְּיֻדוּת, וַיְהִי לֹו עוֹד הַרְבֵּה עֲבוּדָה לְחַיִּים טוֹבִים וְאֲרוּכִים.

טענת פרעה 'ראו כי רעה נגד פניכם' - אי אפשר לכם לפטור עצמכם ממצרים

מִוֹל דְּבָרֵיהֶם הִשִּׁיב לָהֶם פְּרַעֲהַ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יְהִי בֶן ה' עִמָּכֶם כְּאֲשֶׁר אֲשַׁלַּח אֲתֶכֶם וְאֵת טַפְכֶם רְאוּ כִּי רַעַה נֶגַד פְּנִיכֶם' (שמות י, 7), כְּלוּמַר, עֵתָה בֹא פְּרַעֲהַ לְפָרֵשׁ שִׁיחַתוֹ, יְהִי בֶן כְּדַבְרֵיכֶם כֵּן יְהִי הוִי"ה עִמָּכֶם כְּאֲשֶׁר אֲשַׁלַּח אֲתֶכֶם, אֹזִי יִתְגַּלֶּה וַיִּתְפָּרֵס שֵׁם הַעֲצָם הוִי"ה, אֲמַנֵּם 'רְאוּ' מַה שְׁאֲמַרְתִּי עֲלֵיכֶם כְּבָר, שְׂאִי אֲפָשֶׁר לְפָטוֹר מִעֲנִין יְצִיאַת מִצְרַיִם, שְׂאִי אֲפָשֶׁר לְצַאת מִמִּצְרַיִם וּלְהִתְפָּטֵר מֵהֶם, אֲשֶׁר בְּכָל דּוֹר וָדוֹר עַד גְּאוּלָּה אַחֲרֹנָה עוֹמֵד בַּחֲנִיַת 'רַעַה נֶגַד פְּנִיכֶם', עַל דְּרַךְ הַכְּתוּב (דְּעִרִים לֵב ט) 'יֵצֵב גְּבוּלוֹת עַמִּים לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל', שֶׁלְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ בַּחֲנִיַת רַע הָעוֹמֵד נֶגַד פְּנֵי תַמִּיד, כֹּל עוֹד שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה נִמְצָא בְּמִצְבּוֹ הַגְּשָׁמִי תַמִּיד נִשָּׂאֵר בּוֹ רַע הַמוֹשֵׁךְ אֶת הָאָדָם לְהִיפֵךְ עֲבוּדַת ה', וּבִזָּה תוֹלָה תִּיקוּן בְּנִין קוֹמַת הַשְּׂכִינָה, וְכִמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעִיל (מְחִילַת שִׁיעוֹר פֶּר' וְאֵלֶּה), שֶׁבְכָל מַה שֶׁמִּתְקַן הָאָדָם חֲלָקוֹ בְּמִלְחַמְתּוֹ עִם הָרַע לְגַלּוֹת אֶת ה' בְּחֲלָקוֹ הוּא מִתְקַן כִּזֶּה אֶת הַשְּׂכִינָה וּמְגַלָּה אֶת ה' בְּכָל הָעוֹלָם, שֶׁעֲבוּדַת כֹּל

קומתם, מראש עד עקב כל פרטי מדותיהם הטובים, לבלתי אחוז בבחינת מדותם אחיזת מגע קליפיות מצרים מכל וכל, וממילא יתהרס בנין קומת הסטרא אחרא מסטרא דפרעה מכל וכל, כיון שיזככו ויבררו כל טוב מצרים טוב המלוכש בהם ותתרוקן מכל טוב, לזה רמז גם מקננו הרומז לדרגין קדישין ילך עמנו, לא תשאר פרסה אותיות ספירה, לא תשאר שום בחינת קדושה ממדותינו הקדושים והטהורים, והכל בעבור זאת, כי אנו בני ישראל לא נגרע מעבודתינו דבר, ואדרכא כי ממנו אפילו משעבוד הגדול והקשה של מצרים, גם ממנו נקח בחינת התעוררות ורמיזא דחכמתא לעבוד את ה' אלקינו, עכ"ל.

'לא תשאר פרסה' אפילו טלף
אחד - גם פרטים קטנים ושאינם
מושלמים יוצאים ממצרים ומגלים
כבוד ה'

והרי כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא אלא לכבודו (אט"ו ו' ט"ו) ואם כן כל מה שיש בעולם מוכרח שהוא נועד לכבוד ה', שאם לא כן לא היה נברא בכלל. וי"ל שזהו התשובה גם כן על טענת פרעה שרק הגברים ביצרים שיכולים לעבוד את ה' בשלימות יעבדו את ה', ולא הטף, ועל פי דברי המדרש (שמו"ד י"ט ב) "לא תשאר פרסה, מהו פרסה, אפילו בהמה שהיא כולה של מצרי ויש בה טלף אחד

רבינו להלן בענין 'ויאמר משה גם אתה תתן בידנו זבחים ועולות ועשינו לה' אלקינו, וגם מקננו ילך עמנו לא תשאר פרסה כי ממנו נקח לעבוד את ה' אלקינו' (שמות י' כ"ג), וז"ל: 'והכוונה על דרך שזכרנו למעלה (פר' שמות) פירוש הפסוק 'לא נגרע מעבודתכם דבר' (שמות ט' ט"ו), כלומר אנו בני ישראל יתרון עבודתינו בכל הוא, ולית שום דבר בעולם לבטל איש הישראלי מבחינת עבודתו, כי כח הפועל בנפעל, וממילא בכל דבר בעולם יש שם התלבשות אלקות, ויכול ליקח לעצמו משם רמיזא דחכמתא לעבוד את ה' אלקים בכל נפשו ומאודו, וזהו 'לא נגרע מעבודתכם דבר', כלומר מבחינת עבודתכם את הבורא ברוך הוא לא נגרע שום דבר בעולם, ואדרכא כזה ראה וקדש בכל מקרה הן רע או טוב, ראה וקדש עצמך לעבודת בוראך.

ולזה רמז משה על העבר והוה ועתיד, ואמר לפרעה מה לך רודף והכבד את לך, ידוע תדע שלא נגרע מעבודתינו שום דבר בעולם, ואדרכא גם אתה תתן בידנו זבחים ועולות ועשינו לה' אלקינו, ירצה בעל כרחך תתן בידנו כל טוב מצרים, ואותיות התורה ונצוצות קדושים הגנוזים בקליפות מצרים, סופך הכל תתן בידנו לעבוד עם אלו האותיות בתורה ותפלה את ה' אלינו, ואף גם זאת 'וגם מקננו ילך עמנו לא תשאר פרסה', כלומר רמז לו שבני ישראל יזככו את מלא

והוספתי על דבריו, שכמו כן להיפך, שאול המלך הרג את כל העמלקים והשאיר רק את אגג, וממנו קמה כל האומה העמלקית מחדש, שגם בקליפה אם נשאר זכר כלשהו יכול להתעורר כל כוחה. וזהו מה ש'עשרת בני המן ועשרת צריך למימרינהו בנשימה אחת, מאי טעמא, כולהו בהדי הדדי נפקו נשמתיהו' (מגילה טז), ומה שייכות פרשדנתא לויזתא שצריך למימרינהו בנשימה אחת, ומה "אשם" הבעל קורא שכולם הוציאו נשמותיהם בנשימה אחת. אלא שגם אם היה נשאר ויזתא בלבד מעשרת בני המן כל כוחו של המן היה תוזר להיבנות. ולכן צריך להביא גם את הטף לעבודת ה', ולא תשאר פרסה במצרים, שאין מוותרים על מאומה שיישאר מנותק מעבודת ה'.

והחידושי הרי"מ אמר שיכול להכיר ולזהות את ההפרש בין חידושי תורה שקודם ראש חודש שבט לחידושי תורה שלאחר מכן, שביום זה 'הואיל משה באר את התורה הזאת', ובו שורש חנטת הפירות החדשים של כל שנה. עכ"ד. וכל אחד מישראל יכול לחדש בתורה, אם בפשט דף גמרא, אם בעומק הסוגיא, אם בדרש, כמבואר בתניא (פ"ד) שכל אחד יכול להשיג בפרדס התורה כפי יכולתו ושורש נשמתו למעלה, כל אחד יכול לגלות את הנקודה והחלק שבו

לישראל אינו מניח אותה, כי ממנו נקח', שפרעה טען שיש להתייחס בעבודת ה' רק לדברים הגדולים והמושלמים, אבל לא להתייחס לפרטים הקטנים, חיי היומיום ושאר פינות הקטנות, אבל האמת שגם בדברים חלקיים שאינם מושלמים, גם בחינת בהמיות שכולה של מצרי ורק רגל אחת או אוזן אחת של ישראל גם זה חלק מיציאת מצרים וכבוד ה'.

מכח פרטי אחד יכולים לבנות כל קומת הקדושה ולהיפך את כל קומת הקליפה

שמעתי מאחד, על דברי המן (ספ"ט ה' יג) 'וכל זה איננו שוה לי בכל עת אשר אני רואה את מרדכי היהודי יושב בשער המלך', שתמיד ישנה מלחמת הקדושה והסטרא אחרא, ויש זמנים שהקדושה מתרחבת ומתפשטת ביותר, על דרך ימי שלמה המלך דקיימא סיהרא באשלמותא ונתפשטה כמעט בכל העולם, ויש זמנים שלהיפך, ומבואר (ע' מגילה י"א, פ"י ט"ז מ"ט פ"ט) שבזמן אחשוורוש היה נראה שהקליפה מתפשטת ביותר והולכת כבר להתפשט בכל העולם והחושך ינצח ח"ו, ועל כך טען המן 'וכל זה איננו שוה לי בכל עת אשר אני רואה את מרדכי היהודי יושב בשער המלך', כאשר יש יהודי אחד שעומד איתן בעבודת ה' בכל התוקף, מנקודה אחת של הקדושה יכול להיבנות כל קומת הקדושה מחדש.

והתפשטות התורה בלשונו ודרכו להוציא ולגלות כבוד ה' בעולם, ו'לא נשאר פרסה' שלא ישאר מאומה מחוץ לעבודת ה', 'כי ממנו ניקח לעבוד את ה'', עד שלימות גילוי יתברך במהרה בימינו אמן.

בתורה. וזהו גם כן עניין נקודת יציאת מצרים הפרטית של כל אחד, לגלות חלקו בעבודתו את ה' ולגלותו יתברך בעולם, וזהו בחינת 'הואיל משה באר את התורה' בשבעים לשון, שלכל אחד יש לו ביאור

**מפתח מקורות
וענינים מיוחד
למעלה מ-900
ערכים של
יסודות וענינים
המתבארים
בספר זביניהם:**

שמה של מצוה • הגדרת כח הדיבור • השגחה פרטית • קדושת האותיות • יראת העונש • ענין הצמצום בראשית הבריאה • **ימי השובבים** • כח הזכרון / זכירת מעשי בראשית / מרתן רורה • מצוות הדבקות • מורות הנסיונות • מרנך של"א לשמה בא לשמה • דרכי העבודה בפורנו הגוף • העבודה בהשגה ובטול • יראת הרוממות לעומת יראת העונש • דיבור יש-אין • גאולת הנפש • קדושת הדיבור • אמונה בהשגחה פרטית • קדושת האותיות • חזק האמונה לעמידה בניסיונות • ביטול לרצון ה' • מעלת היגיעה בהבנת התורה • כל מצוותך אמונה • חכמה בינה דעת בעבודת ה' • מסירות נפש בקריאת שמע • גילוי טהרת הנפש • דבקות בבחינת תענוג • חיות והתגלות • פיתוי הגוף • עליה ממדרגה למדרגה • מן השגה אל הבטול • שעבוד לעול רורה • ועוד ועוד ...

פרי הארץ לגאון ולתפארת
הופיע ויצא לאור הספר המבוקש
דברי אמת
שיעורים בחסידות
בספה"ק
פרי הארץ
שמות
מאת הגה"ח
רבי אברהם מרדכי אלתר שליט"א
השיעורים מחולקים לפי סדר הפרשיות
ובהם פרקים לפי הנושאים המתבארים
בכל פרשה ופרשה

ניתן לקבל את השיעורים בגימטריה MP3 בכתובת המערכת: tam522511@gmail.com
להאזנה לשיעורים ניתן לחייג *5265 [02-501 1430], בקו זה ניתן להאזין לכלל שיעורי הרב שליט"א
בשער היחוד והאמונה, דעת תבונות, תורת המגיד, תומר דבורה, אור המאיר, שפת אמת ודרשות בענייני הזמן.

**להשיג בחנויות הספרים המובחרות בישראל, ארה"ב, לונדון
הפצה ראשית: דויטש ספרים**